HET INTERNATIONALE MALACOLOGENCONGRES 1983 TE BUDAPEST

door

J.G.J. Kuiper

Van 29 augustus tot en met 3 september 1983 wordt in Budapest het achtste congres van de Unitas Malacologica gehouden. Het vorige vond plaats in Perpignan (Frankrijk) in 1980. In gesprekken met malacologen heb ik nu en dan besluiteloosheid ten aanzien van deelneming gemerkt. Het feit dat het congres nu voor het eerst in een oostblokland gehouden zal worden, speelt misschien een rol. Heeft men er wel bewegingsvrijheid? Verder de taal. Zal er niet, meer dan bij andere congressen, kans op een babylonische spraakverwarring zijn? Hoe is er de organisatie? En nog meer vragen. Ik zelf zweefde ook in die toestand van besluiteloosheid.

Daarna besloot ik in mei jl. zelf naar Hongarije te gaan om er eens poolshoogte te nemen. Mijn ervaringen na een week verblijf in dat land, vertel ik hier in het kort, waarbij ik mij beperk tot datgene wat van praktisch belang kan zijn voor candidaat-deelnemers aan het Congres.

Een visum is voor Nederlanders vereist. Op het Hongaarse consulaat een formulier invullen en twee recente pasfoto's bijvoegen. De volgende dag had ik mijn visum. Wat de auto betreft, moet men een groene verzekeringskaart hebben. Het Nederlandse rijbewijs is in Hongarije geldig.

Grensformaliteiten. Ik reisde per trein. De Hongaarse

douane doet haar werk bij de grens. De trein stopt er een half uur. Voor de bagage toonden de beambten. noch op de heen- noch op de terugreis, enige belangstelling. Bij binnenkomst zou men op een formulier het geld moeten opschrijven dat men op zak heeft. Dit om wederuitvoer ervan te kunnen rechtvaardigen. Zo'n formulier zag ik nergens. Ik vroeg er niet om. Geen last mee gehad. In feite waren de formaliteiten, wat de Hongaren betreft, in vijf seconden afgewikkeld, nl. een stempel in het paspoort en op het visum.

Geld. De munteenheid is er de forint (op het ogenblik ca 8 cent). Er zijn munten van 1, 2, 5 en 10 en bankbiljetten van 20, 50, 100 en 500 forinten. Voor een gulden krijgt men ongeveer 13 forinten. Ik wisselde mijn geld direct aan de grens. De koers is er, meen ik, lager dan in toersitenbureaux en banken, maar het is eenvoudiger. Men krijgt een reçu dat men zorgvuldig beware voor de terugreis, nl. in geval van eventuele inwisseling van overgebleven Hongaars geld.

Taal. De mening dat men zich in dit deel van de vroegere Oostenrijk-Hongaarse monarchie overal van Duits kan bedienen, is een sprookje. Op het grote station van aankomst kon ik geen woord Duits kwijt, ook niet aan de informatrices. Mijn ervaring is, dat een dunne intellectuele bovenlaag (vaak moeizaam) Duits spreekt. Er zijn in Hongarije enkele Duitstalige gymnasia, waar behalve Hongaars, ook Duits en Russisch, en facultatief nog Latijn en een levende taal onderwezen wordt. In restaurants en levensmiddelenwinkels was de taal doorgaans geen probleem. Men kan er aanwijzen wat men wenst.

Het Congres wordt gehouden in de gebouwen van de moderne campus der Universiteit, gelegen op de rechter oever van de Donau. De gebouwen liggen in een fraai park. Er is voldoende parkeergelegenheid voor auto's. De studentenkamers worden in de zomermaanden als hotelkamers (elke kamer met twee bedden) verhuurd, dus net als in Kopenhagen (1965). In Budapest zullen het echter niet studenten zijn die het bedrijf gaan runnen, doch vaklieden van het Bureau voor Toerisme. Er is een restaurant, waar de maaltijden gemeenschappelijk genomen kunnen worden. De Hongaarse malacologen menen, m.i. terecht, dat er naar moet worden gestreefd de congresgangers zoveel mogelijk bij elkaar te houden, om het contact te bevorderen. Bij vorige congressen is er namelijk op dit punt nog wel gemopperd. In de kleine stad Perpignan vond men de toestand ideaal. Ook in Hongarije zijn er voorstellen geweest om het congres in een provinciestad te doen houden. Maar bij het touwtrekken tussen de hoofdstad en een provinciestad, bleek toch de hoofdstad meer troeven op tafel te kunnen leggen. De officiële congrestalen zijn er uitsluitend Engels, Duits en Frans. Gelukkig geen Hongaars en geen Russisch, wat voor ons, Westerlingen, de zaak wel vereenvoudigt.

Niemand is verplicht in de campus te logeren. Desgewenst kan men een hotelkamer nemen. Er zijn vele en goede hotels, tot vijf sterren toe. De prijzen van de hotel-

kamers zijn, behalve voor de laatstgenoemde categorie, veel lager dan in Nederland. Wat kampeerterreinen betreft, liggen er twee ten Noorden van de stad, eveneens op de rechteroever. De standplaatsen zijn er 60 resp. 50 m^2 groot. Een brochure "Hotels & Campings", met details over ligging en accomodatie, vrage men aan bij de MCCC (= Hongaarse Camping & Caravanning Club), 1088 Budapest, Museum u. 11, alwaar men desgewenst ook tijdig standplaatsen kan reserveren. In de tijd van de Hongaarse schoolvacanties (tot eind augustus) zijn zij uiteraard het dichtst bezet.

In het raam van het Congres zullen drie excursies worden gehouden. Eén naar het Balatonmeer, een andere naar het Puszta-reservaat, een derde vermoedelijk naar het Noorden des lands. De eerste twee gebieden heb ik bezocht. Of er in groepsverband veel gelegenheid tot verzamelen zal zijn betwijfel ik, temeer daar de leiding bij een toeristische functionaris zal liggen. Ik heb er op aangedrongen, dat met elke bus ook een Hongaarse malacoloog met terreinkennis meegaat. Overigens moet ik toegeven, dat tijdens excursies met veel deelnemers het verzamelinstinct doorgaans op een laag pitje staat.

Het Balatonmeer is toeristisch aantrekkelijk. Het meer is omzoomd door particuliere paviljoens van ongeveer gelijke grootte. Hier en daar ziet men verrassenderwijs een veel gerieflijker villa. Ik heb begrepen dat zelfs in een volksrepubliek, waarin alle burgers gelijk zijn, enkelingen leven, die nóg gelijker zijn dan de anderen ... Het Bakonywoud ten Noorden van het meer herbergt, blijkens de verspreidingskaarten in "Soósiana", nog al wat aardige soorten. De oever van het meer leverde mij niets op.

De legendarische puszta, de onafzienbare boomloze met kort gras begroeide zandvlakte, waar nomaden met hun grote kuddes schapen rondtrokken, bestaat niet meer. Nu er geen schapen meer weiden, groeien er overal bomen en is er akkerbouw. De koene ruiters, die staande op de achterhand van twee paarden met een drie- vijf- of zevenspan over de puszta raasden, behoren voor goed tot het verleden. Voor toeristen worden wel kleine vertoningen gegeven, doch dat is Marken op z'n best. De specifieke folklore van deze nomaden is nu museumgoed. In de reservaten krijgt men een indruk van fauna en flora van het gebied. De griel broedt er, evenals de grote trap. Men kan er de zandadder, de watersnake, de zandhagedis, de bidsprinkhaan tegenkomen. In moerassige delen leeft de Europese schildpad. Van de landmollusken, de daar algemene Helicopsis striata en Granaria frumentum op droge zandige plaatsen. Langs de wegen daar in het Zuiden van Hongarije is de ooievaar een algemene verschijning. Men ziet hem daar, rondstappend in een weide of broedend op een telefoonpaal langs de weg, of op het dak van een huis. Midden in de stad Baja broedt een paartje op het monument voor gevallenen. De zwarte ooievaar, die ik nu echter niet gezien heb, broedt in oeverbossen van de Donau.

Hongarije is een ideaal land voor de autotoerist. Behalve in de hoofdstad, waar het verkeer, zoals in elke grote stad, chaotisch lijkt, zijn de wegen leeg, in elk geval in het voorjaar. In het zuidelijk deel van Hongarije hebben mijn gastheer en ik bijna duizend kilometer rondgereden. Overal een goed wegdek. Maximaal toegestane snelheid 80 km. De neiging om op die stille wegen harder te rijden is groot. De politie controleert er

echter ijverige met radar. Drie keer passeerden wij een controlepost, verdekt opgesteld langs de kant van de weg. Telkens werden wij tijdig gewaarschuwd door tegenliggers, die met de lichten knipperden, waarbij de chauffeur met de hand een cirkelvormige beweging achter de voorruit maakte.

De benzine is er spotgoedkoop. Men kan er onbeperkt tanken, ook de toerist. Er zijn ook Shell-pompen. Voor 27 liter super werden 40 forinten neergeteld, dus ca 11 cent per liter. De benzineprijs behoeft er dus geen verhindering te zijn om het hele land door te trekken en alle belangrijke molluskenvindplaatsen te bezoeken. Er leven 221 soorten land- en zoetwatermollusken, waaronder alleen al 22 soorten Clausiliidae. In 1979 publiceerden de Hongaarse malacologen in hun blad "Soósiana" verspreidingskaarten van alle mollusken in hun land, resultaat van een teamwork waarop de auteurs terecht trots zijn. Dit blad is in de bibliotheek van de NMV aanwezig.

De maaltijden in restaurants zijn er, naar mijn ervaring, goed en verzorgd, en heel goedkoop, in de stad duurder dan op het platteland. Voor 50 forinten (dus ca *f* 4,-) eet men er prima, vlees of vis, en groenten, en altijd paprika. Ik heb geleerd, dat er van paprika wel 20 soorten bestaan, van heel zacht tot heel scherp. De levensmiddelenwinkels, slagerijen inbegrepen, zag ik steeds goed gevuld, met velerlei producten van eigen land. In de restaurant is bedieningsgeld niet op de rekening vermeld, een extra blijkt echter welkom te zijn, tenzij de baas of de bazin zelf bedient.

Wie per vliegtuig in Budapest aankomt, rijdt kosteloos met een daartoe bestemde bus van het vliegveld naar het centrum van de stad. Daar kan men de metro nemen of een taxi. De metro, aan de ingang aangeduid met een M, kost voor alle ritten één forint. Men werpt een munt in de gleuf, waarop het tourniquet een halve slag draait. Geen kaartjes dus. Taxi's zijn er volgens onze begrippen goedkoop. Voor de tegenwaarde van *f* 5,- reed ik door de hele stad.

Wat bewegingsvrijheid betreft, heb ik niets gemerkt dat op een beperking zou kunnen lijken. Alleen moet men, binnen 24 uur na overschrijding van de grens, aangemeld zijn bij de politie, een maatregel die tot voor enkele jaren o.m. ook in Frankrijk bestond. Logeert men in een hotel of een camping, dan zorgt de desbetreffende directie voor aanmelding. De Hongaren zelf kunnen, zei men mij, vrij naar het buitenland reizen. Ieder die niets met de justitie te maken heeft, krijgt op aanvrage een paspoort. Het knelpunt voor reislustigen vormen de deviezen. Per persoon mag men er ten hoogste twaalfduizend forinten (ca *f* 900,-) per drie jaar opnemen. Daarvan kan men geen bokkesprongen maken, temeer daar de salarissen er, in verhouding tot die van Nederland, laag zijn. Niettemin zijn er de laatste decenniën steeds Hongaarse malacologen naar congressen in het buitenland gegaan.

Leider van de groep van ruim 50 Hongaarse malacologen is László Pintér, de sympathieke abt van het Franciskaner klooster te Budapest. Hij doceert Latijn en Duits aan een gymnasium en is tevens, voor halve dagen, conservator

van de sinds 1956 opnieuw opgebouwde molluskenverzameling van het natuurhistorische museum te Budapest. Bovendien is hij organisator van het congres, daarbij geholpen door 9 andere leden van het congrescomité.

De Hongaren, in hun enthousiasme, hopen dat dit congres ten opzichte van de zeven eerdere congressen van de Unitas Malacologica, zal uitblinken door het hoogste aantal deelnemers, ten eerste omdat alle oostblok-malacologen, zeldzame vogels op Westerse congressen, er zeker uit solidariteit aanwezig zullen zijn, en ten tweede, omdat de Hongaren ervan overtuigd zijn, dat de Westerse malacologen niet de unieke kans om naar de eerstgenoemde categorie te komen kijken, voorbij zullen laten gaan ...

Ik kan niet anders dan deelneming aan dit congres warm aanbevelen. De ijverige, gastvrije Hongaren, die gaarne contacten met malacologen in het buitenland hebben, verdienen een succes. Het is een misvatting, dat zulke congressen alleen voor vakmalacologen interessant zouden zijn. Ook voor amateurs is er veel te leren en te beleven!

Wie de circulaires van de Unitas Malacologica over het Congres-1983 wil ontvangen, schrijve aan: Herrn László Pintér, Ungarisches Naturhistorisches Museum, Baross u. 13, Budapest H-1088.